

Starkt grepp blir klivet ut i livet

Foto: Ingrid Wall

Att komma in på den svenska arbetsmarknaden kan vara en svår uppgift för många. Språk, hälsoproblem och kulturella skillnader får sällskap av lågkonjunkturen bland de många svårigheter som kan möta invandraren. På Fagerängen drivs sedan förra året ett

EU-projekt, Starkt grepp, som har till uppgift att göra deltagarna redo för ett jobb. Ett verktyg på den vägen är att driva loppis, café och cykelverkstad. Hyllorna är fyllda med kläder, husgeråd, leksaker och annat som människor skänkt bort.

På bilden ses Behrooz Khalami, Sadije Zejnullahu och Halima Ibrahim som gärna ser att fler hittar till den gamla förskolan, både de som vill ge bort saker och de som vill fynda.

Sidan 4

Pyssla rätt bland Trelleborgshusen!

Sidan 12

En hel dags hyllning till hösten

Sidan 10

Museet mitt i Kulturstråket

Det dröjer ytterligare några månader innan Trelleborgs nya museum slår upp portarna för allmänheten, men inuti det gamla Tingshuset pågår arbetena för fullt. Uppdraget är att förvandla Fru Justitias tjänsterum till ett funktionellt museum där gammalt och nytt ska mötas. Väggar har slagits ut, nya har satts dit, allt för att få så funktionella utrymmen som möjligt.

- Ett underbart hus, konstaterar museichef Ingela Jacobsson, det är som byggt för att rymma museum och konsthall.

På bilden ses hon tillsammans med en av sina medarbetare, Bjarne Persson.

Sidorna 6-7

Badhuset firar 70 år

Sidan 3

LEDAREN

En intensiv infrastrukturhöst

Under hösten i år kommer äntligen första spadtaget att tas för utbyggnaden av motorväg mellan Vellinge och Trelleborg. Även om ombyggnadstiden – ca två år – kan bli besvärlig för trafikanterna, så kan vi med glädje se fram emot den dag då den nya vägen kan tas i trafik. Vägen får stor betydelse för trafiken från och till Trelleborgs hamn och för arbetspendlingen mellan Trelleborg och Malmö.

Lika glädjande är den avsiktsförklaring som kommunen ingått med Banverket i juni månad, där Trelleborgs kommun tillsammans med Vellinge, Region Skåne och Malmö stad kommit överens om en medfinansiering för en utbyggnad för regionalståg (pågatåg) mellan Trelleborg och Malmö.

Utbyggnaden av Trelleborgsbanan för persontrafik skulle ge Trelleborg tillgång till inte bara relationen Trelleborg – Malmö, utan tillgång till hela Öresundsregiontågssystemet, däribland Köpenhamn och Helsingborg och inte minst en förbättring av den viktiga – men idag dåliga – förbindelsen till Lund. För arbetspendling, möjligheter till nya bostadsområden, ungdomar, studerande att kunna bo kvar mm kan betydelsen av utbyggnaden inte nog understrykas. En av de viktigaste frågorna för Trelleborgs kommuns framtida utveckling. Kapacitetsförstärkningen på Trelleborgsbanan utgör även en garanti för framtiden att Trelleborgs

hamn skall kunna fylla sin viktiga roll för näringslivet som Sveriges andra hamn.

Tyvärn finns dock inte den planerade utbyggnaden för pågatåg mellan Malmö och Trelleborg med i förslaget till den nationella plan för infrastrukturen för åren 2010 – 2021 som gemensamt presenterats av trafikverken – däribland Banverket - i september månad. Tidpunkten för utbyggnaden ligger således enligt verken först efter år 2021. Utbyggnaden finns dock med i nivån + 15 %, d.v.s. om så mycket ytterligare investeringsmedel tillskjuts. Landets kommuner skall nu yttra sig över förslaget fram till november månad, och Trelleborgs kommun har sedan i våras då verkens första utkast förelåg, protesterat och arbetat på alla sätt med att övertyga myndigheter, verk och regering att den här prioriteringen är fullständigt felaktig.

På liknande sätt kan man konstatera att de diskussioner som förts mellan Trelleborgs kommun och representanter för Vägverket kring ny Infart/Ringväg runt Trelleborg till en utbyggd hamn vid preliminära sammanställningar funnits med i Vägverkets planering, men i det material som nu presenterats av verken tillkommer först i ramnivån + 15 %. Om inte detta tillskott görs så finns inte objektet med för rån efter år 2021. Även om planeringen för ringvägen inte pågått lika länge som för

pågatågen, så är prioriteringen oacceptabel, och mycket viktig för kommunen att påverka framöver.

Övergripande för kommunen pågår samtidigt ett intensivt arbete med att färdigställa en översiktsplan för utställning under hösten 2009 och som slutligen kan fastställas av kommunfullmäktige innan sommaren 2010. Ett samrådsförslag, som behandlats av kommunstyrelsen den 3 september föreligger, och håller på att skickas ut inom kommunen. I samrådsförslaget spelar infrastrukturfrågorna en utomordentligt viktig roll. Kommunstyrelsen har under inledningen av året bl a tagit ställning till en övergripande väg- och bebyggelsestruktur för Trelleborg att ingå i översiktsplanen. I översiktsplanen finns också förslag kring hur stadens bebyggelse skall kunna nå vattnet, den sk sjöstaden, även detta viktiga tankar för Trelleborgs framtid.

Med koppling till översiktsplanen pågår också ar-

betet med en av kommunstyrelsen särskilt beställd hamnutredning, vars uppdrag är att redovisa och genomlysna hamnens betydelse för den övriga kommunen. I uppdragets förlängning ligger att ge ett bra underlag för beslut kring hamnens fortsatta utbyggnad med förväntad miljöprövning innan detta års slut.

Som framgått ovan föreligger under hösten ett antal viktiga infrastrukturfrågor, strategier och utredningar för Trelleborgs kommun att ta ställning till och besluta om. Frågorna är ur ett framtidsperspektiv de viktigaste som kommunen haft på sin agenda under många decennier.

Betydelsen av en väl utbyggd infrastruktur kan inte nog understrykas, då den påverkar inte bara trafik- och hamnutvecklingen utan i lika hög grad kommunens allmänna tillväxt, boendestruktur och sociala sammanhang.

Rutger Persson
Kommundirektör

Vårt Trelleborg

Trelleborgs kommun
Algatan 13
231 83 Trelleborg
Telefon: 0410-73 30 00

E-post: trelleborgs.kommun@trelleborg.se
Hemsida: www.trelleborg.se

Vårt Trelleborg ges ut av Trelleborgs kommun fem gånger per år och distribueras till alla hushåll i Trelleborgs kommun.

Upplaga: 20 000 ex

Ansvarig utgivare:
Kommundirektör
Rutger Persson
Telefon: 0410-73 31 11
E-post: rutger.persson@trelleborg.se

Redaktör:
Informationschef
Ingrid Wall, 0410-73 31 31

Grafik & layout:
Infomaster
Susanne Nilsson

Tryck:
JMS, Vellinge

Internet:
Vårt Trelleborg kan även läsas på kommunens hemsida på adressen www.trelleborg.se/vt.

Frågor:
Frågor om innehållet besvaras av Ingrid Wall 0410-73 31 31
E-post: tidning@trelleborg.se

Om tidningen uteblivit i din brevlåda kontakta Posten.

Allt innehåll i tidningen omfattas av gällande upphovsrättslagstiftning.

Lovkul för skollediga

Den 26 till 30 oktober, är skolbarnen lediga och har en lång rad olika arrangemang att välja mellan. Sö-

derslätthallen, Badhuset, fritidsgårdarna, Biblioteket och Parken har laddat upp med ett rejält program.

På Biblioteket blir det filmvisning och återvinningspyssel, i Parken serveras "Larssons lager", en teaterföreställning för åldrarna 6 till 9 år, tisdagen den 27 oktober klockan 14. Söndagen 1 november klockan 15 blir det Rockis och Poppis i Parken, en musikshow för hela familjen. Fritidsgårdarnas program kommer att finnas på kommunens hemsida www.trelleborg.se.

På Söderslätthallen är det full fart hela veckan. På måndagen och tisdagen blir det LAN-spel med LANSLAGET. Bord och stolar är utplacerade i foajén för ungdomarnas datorer och skärmar. Alla från 10 och uppåt är

välkomna. LANSLAGET är en ideell förening som arbetar för att stimulera intresset för nätverksspel. Redan nu planeras för LAN under sportlovet nästa år då det ska bli nätverksspel och övernattnings på Söderslätthallen.

På tisdagen arrangerar ungdomsgårdarna i kommunen en innefotbollsturnering för klass 4 – 6. På onsdagen, torsdagen och fredagen finns bordtennisborden uppställda i foajén.

Torsdagen den 29 oktober återkommer Funcamp som gästade Trelleborg i somras. Hela dagen kommer det att finnas aktiviteter för barn mellan 6 och 12 år i olika äl-

dersgrupper. Funcamp kommer tillsammans med Aktiv Ungdom att ha en hel dag fylld med massor med skoj bland de uppblåsbara "leksakerna". Barnen kommer under dagen att vandra runt bland olika stationer. Det blir bland annat övning i laganda och samarbete varvat med dans och målning.

Också Ishallen kommer att vara öppen under lovdagarna, liksom Badhuset.

Disco för mellanstadier blir det i Parken på fredagen.

För utförligt program och öppettider se www.trelleborg.se.

Ingrid Wall

Hälsa tema för Europasamarbete

Foto: Åsa Roos

Foto: Åsa Roos

Entréhallen i Serresjöskolan har fått en lite anorlunda utsmyckning för tillfället. På väggen hänger fem förkläden av de mest skilda slag. Det turkiska bidraget är ljusblått och virkat, det engelska pryds av OS-ringarna och det danska är rött och vitt.

Förklädena är ett synligt bevis på det EU-projekt som skolan just nu är mitt uppe i. Tillsammans med elever från skolor i fem andra länder lär sig Trelleborgsbarnen mer om kost och hälsa, samtidigt som de får en inblick i hur livet gestaltas i andra delar av Europa.

– Nu är vi halvvägs, säger Åsa Roos som är eldsjäl bakom Serresjöskolans engagemang. Hittills har vi besökt Tyskland och Turkiet, inom kort reser vi till Danmark. Senare i höst väntar England och mars far vi till Island. Final på hela projektet sker här i Trelleborg i slutet av april. Då kommer deltagare från de andra fem länderna hit till oss.

Comenius är ett EU-projekt inom ramen för Program-

met för livslångt lärande, från förskola till gymnasium. Lärare, övrig pedagogisk personal och elever omfattas av Comenius, som dock också vänder sig till grupper utanför skolan, exempelvis föräldraföreningar, kommuner och företag. Projektet som får stöd ska ha som mål att öka kvaliteten i undervisningen, ge bättre språkkunskaper och stärka den europeiska andan. Det kan handla om fortbildning för lärare, praktik för blivande och nya lärare, värdsolor och partnerskap mellan skolor och nätverk.

På Serresjöskolan siktar man in sig på att Comenius ska bidra till högre kvalitet på inlärningen och förståelsen för och om andra europeiska länder, deras traditioner och vanor.

– Vi tränar på att göra hälsosammare val som ska leda till en hälsosammare livsstil, säger Åsa Roos. Arbetet genomsyrar alla ämnen och samarbetet ska ge oss nya kunskaper och erfarenheter.

Kontakterna mellan de olika skolorna sker via Internet och traditionella brev

där eleverna utbyter såväl kunskaper som prylar med varandra. I Trelleborg spelade man förra hösten in en video där eleverna dansar till Mama Mia-musik. Dansen har numera gått på export till de andra länderna.

Byter med varandra

Förklädena är en annan bit i projektet, där eleverna syr och byter med varandra. Kartan på väggen invid berättar om de stora geografiska och kulturella avstånden från sydvästra Turkiet i söder till Island i norr.

– Nu ska vi dra igång och inventera snabbmat i våra respektive länder, berättar Åsa som hittills hunnit besöka Wiesbaden i Tyskland och Canlidostlar i Turkiet. Vi ska se vad maten innehåller och vad man kan byta ut för att göra den hälsosammare.

– Vi ska också arbeta med att ta fram nyttigare mellanmål, och tillsammans göra en liten bok om detta där varje skola får bidra med sina recept. Vi ska också välja ut tre förrätter, tre varmrätter och tre desserter som är traditionella för varje land.

Helst ska dom vara hälsosamma också.

Hälsoprofilen går igen också bland personalen. När höstterminen startade gav sig hela kollegiet ut på en picknicktur på cykel.

Under hösten ska också de deltagande skolorna presentera var sin sport för sina kamrater.

– Vi har förstås valt brännboll och kommer att förse de andra skolorna med racketar och bollar.

I slutet av april kommer koordinatörer från de fem andra länderna till Trelleborg. Här kommer de att tas emot på Rådhuset och sedan väntar ett digert program.

– Eftersom äpplet är vår gemensamma symbol så måste vi förstås ge oss ut till äppleodlingarna på Österlen och besöka Äpplets hus i Kivik, berättar Åsa Roos.

– Det ska bli spännande och roligt att få visa upp vårt Trelleborg och vår fina skola för gästerna.

Ingrid Wall

Plats för mer industri

Nu växer Västra Industriområdet ytterligare. Ett förslag till detaljplan för del av Ståstorp 3:1 har tagits fram. Planområdet är 55 000 kvadrater stort och avsikten är att få plats till fler företagsetableringar. Området ligger norr om Hedvägens förlängning, väster om Prästahejdan.

Norra delen är tänkt för industri som inte är störande för allmänheten, kunskaps- och tjänsteföretag, samt kontor. Södra delen ska användas för handel med skrymmande varor av sällanköpskaraktär, bilservice och kontor. Livsmedel blir inte tillåtet enligt planförslaget och det blir inte heller tillåtet att sälja bensin eller driva motell på området.

Ny vända för Trelleborg

Ett beslut i frågan om ny organisationsform för Trelleborg dröjer. Under våren har en utredning gjorts som belyser för- och nackdelar med olika driftformer, bland annat stiftelse. Trelleborgarna har haft möjlighet att tycka till och en rad synpunkter har kommit in under sommaren. Kultur nämnden vill behålla borgen i nuvarande organisationen, möjligen förstärkt med ett verksamhetsråd. Föreningsrådet tycker också att idén med ett verksamhetsråd är bra. Ett förslag går ut på att göra hela Trelleborg till en vikingastad medan en annan förslagsställare vill ha mer aktiviteter på borgen. En grupp personer föreslår att borgen ska drivas i stiftelseform med representanter från näringsliv, kommun, kultur och föreningsliv. Visionen ska vara "Trelleborg – där bredden av evenemang skapar en naturlig mötesplats för människor idag liksom för tusen år sedan. Alltid värt ett besök!".

Nu ska kommunstyrelsens förvaltning utreda frågan ytterligare genom att ta reda på hur stort intresset är bland föreningsliv och näringsliv att engagera sig i borgen.

Starkt grepp är lotsen till arbetslivet

Foto: Ingrid Wall

En del av personalen på Starkt grepp är samlad – från vänster Zara Göransson, Sarka Löfman, Pernilla Lindeberg och Huse Sulic.

Sadije, Halima och Behrooz sorterar och lägger i prydliga högar. Här finns barnkläder, prydnadsaker och husgeråd, var sak på sin plats. Att sköta second handförsäljningen är ett inslag i verksamheten i den gamla förskolan på Fagerängen. Målet är att ge deltagarna arbetslivserfarenhet för att om möjligt få en plats på den reguljära arbetsmarknaden.

– Nu när vi är halvvägs genom projektet kan vi konstatera att vi nått resultat, säger Sarka Löfman som arbetar i Starkt grepp som det EU-finansierade arbetsmarknadsprojektet kallas. Några har fått fasta jobb, en har startat eget och de allra flesta har stärkt sina möjligheter att komma ut i arbetslivet.

Starkt grepp vänder sig till en grupp som på flera sätt har svårt att få in en fot på arbetsmarknaden.

– Det handlar om utomnordiska invandrare, ofta med ett etablerat utanförskap. De är inte delaktiga i samhället, har mycket varierande bakgrundskunskaper och ibland också medicinska problem.

Spekret är brett, här finns människor som är analfab-

ter och de som har akademiska examina. Unga människor, hungriga att komma ut och jobba, och gamla som gett upp tanken om ett arbete i det nya landet. Ofta är självförtroendet dåligt, liksom språkkunskaperna. Gamla yrkeserfarenheter från hemlandet är svåra att omsätta i det genomreglerade Sverige.

Gruppen är minst sagt heterogen, här finns lika många historier som det finns individer. Ingen är den andra lik, erfarenheter, möjligheter och drömmar skiljer sig åt. För många är ett eget jobb den högsta önskan, men i den rådande ekonomiska krisen är det inte lätt att komma in i yrkeslivet.

– Vi försöker på olika sätt motivera, stimulera och göra dessa människor redo för arbetsmarknaden, säger Zara Göransson. Det kan handla om så grundläggande saker som att komma hit på morgonen, läsa tidningar och följa med vad som sker i världen.

– Även om en del aldrig kommer att få en plats i arbetslivet så är Starkt Grepp viktigt ur en demokratisk synvinkel, säger Sarka Löfman. De kommer hit, ser och lär om och av det svens-

ka samhället. Samtidigt visar de människorna i sin närhet att så här fungerar det i Sverige.

Andra i Starkt grepp har betydligt bättre förutsättningar att få ett fäste på arbetsmarknaden. För dem handlar det ofta om att lära sig yrkeskoder, få en lots in i kulturen på den svenska arbetsmarknaden. Olika yrken har sina speciella ord som det är viktigt att kunna. Med sig från hemlandet har de erfarenheter som nu måste omplanteras i den svenska myllan.

Salem Oman är ett exempel på detta. Han kommer från Irak där han arbetade som rörläggare, ett yrke där hans kunskaper behövs också i Sverige.

– Problemet är jag saknar svensk behörighet, säger Salem. Och för att få det måste jag få praktik hos en rörläggningsfirma.

Projektet drog igång första augusti förra året och idag är runt 65 personer involverade i verksamheten. Under det dryga år som gått har en del kommit in i projektet medan andra lämnat. Kriterierna för att komma ifråga är att vederbörande ska ha varit arbetslös minst ett år, vara född i ett utomnordiskt land

och uppbära försörjningsstöd, det som i dagligt tal ofta kallas socialbidrag.

Ungefär hälften av deltagarna är kvinnor och åldrarna varierar från 24 till 55 år. De som är yngre än 24 år tas om hand av Navigatorcentrum, en verksamhet som är speciellt inriktad på ungdomar. Flertalet kommer från Libanon, Irak och forna Jugoslavien.

– Vi har kö hit hela tiden, säger Sarka Löfman, det är konstant människor som väntar på att få en plats på Starkt grepp.

Varje person har sin individuella plan som omfattar såväl ekonomiskt bistånd som utbildning och karriärplanering.

– I vanliga fall har en arbetsmarknadssekreterare runt 100 sökanden. Personerna i Starkt grepp har en mer komplicerad bild och därför är vi sex personer på våra 65 deltagare.

– Efter en tid här brukar bilden klarna. En del av deltagarna i Starkt grepp kommer aldrig att nå ut till den reguljära arbetsmarknaden men då får man ett avslut i form av sjukersättning. Det har lyckats väl för många, och ett halvdussin har gått vidare till fasta jobb. Ungefär hälften har eller har varit ute på praktik för att skaffa sig erfarenhet. Någon arbetar på en pizzeria medan en annan deltagare blivit egen företagare när han tagit över den arbetsplats där han tidigare jobbade.

För arbetsgivarna är praktiken ett sätt att testa en presumtiv anställd utan kostnad medan den enskilde får referenser som han eller hon kan utnyttja.

– Vi märker också att när deltagarna kommer tillbaka från sina praktikplatser har de erfarenheter och upplevelser med sig som de delar med övriga.

Under tiden i Starkt grepp får deltagarna arbeta med olika saker. Hälsa är en viktig del, föreläsningar, yoga, tai chi, besök på gym och badhus är verktyg för att må bättre. Dagliga promenader ingår i verksamheten, att stärka den fysiska och mentala hälsan gör deltagarna bättre rustade att ta steget ut i arbetslivet.

Två grupper arbetar med yrkessvenska, inalles 20-25 personer. Andra ägnar sig åt konversationssvenska för att lära sig prata och förstå det nya språket.

– Man ser hur en del suger i sig nya ord, dom tycker det är roligt, antecknar flitigt och förklarar för varandra, säger Zara Göransson.

Tre grupper arbetar med yrkeskoder, vad ska man göra, hur gör man, och vad ska man inte göra på en arbetsplats, kunskaper som är viktiga att ha ute på praktikplatsen.

– Att hitta praktikplatser är en utmaning, säger Pernilla Lindeberg som har den arbetsuppgiften på sin lott. En del har aldrig varit ute på arbetsplats tidigare, och lågkonjunkturen gör ju inte det hela lättare.

För att skaffa deltagarna praktik och på sikt möjligheten att stå på egna ben har några ur personalen och några av deltagarna startat den ekonomiska föreningen Drivet. Idag driver man såväl café som loppisverksamhet på Fagerängen men har planer på att expandera.

– Vi hoppas få in mer loppisprylar, säger Behrooz Khalami, och vi tar tacksamt emot kläder och prylar. Tillsammans med Sadije Zejnulahu och Halima Ibrahim delar de sin tid mellan secondhandaffären, caféet där det serveras kaffe och bakverk från andra länder och en cykelverkstad.

Mustafa Sami Lefte arbetade som lärare i fysik i Irak. Nu hoppas han bli klar med sin utbildning på Starkt grepp för att kunna läsa vidare och komma in på den svenska arbetsmarknaden.

– Jag har lärt mig väldigt mycket, säger 24-åringen på god svenska.

Raed Saad vet också vad han vill göra i det nya hemlandet, han vill sälja kläder.

– Jag vill jobba på H & M, säger han. Jag ska bara klara av Starkt grepp först.

Ingrid Wall

Fotnot: Den som vill skänka varor till loppisverksamheten kan vända sig till Starkt grepp, Syster Jennys väg 28, öppet 9-15.

Den 30 september är det exakt 70 år sedan Badhuset i Trelleborg invigdes. Lagom till sin födelsedag har jubilarerna genomgått en omfattande renovering, så rejäl att byggnadsarbetena inte hinner bli färdiga i tid. Efterhand som arbetet har framskridit har fler problem framkommit och därför har jubileumsfestligheterna och återinvigningen fått skjutas fram några veckor i tiden. Snart ska dock huset stå klart att ta emot besökare igen. Få, om ens någon, kommunal inrättning i Trelleborg har så bred kundkrets som Badhuset. Hit kommer alla åldrar, från spädbarn till seniorer.

Nygammalt Badhus fyller 70 år

Foto: Ingrid Wall

Norra Europas vackraste. Den benämningen fick Badhuset i Trelleborg när det invigdes krigshösten 1939. Och visst var trelleborgarna stolta över det vackra funkishuset, ritat av Trelleborgs stadsarkitekt Erik Fehling och byggt av byggmästare Gustav Kvist från Lund. Kostnaden uppgick till 600 000 kronor, varav staden fick 75 000 kronor i statsbidrag.

Så här berättade Trelleborgs Tidningen om invigningen:

"Trelleborgs nya ståtliga varmbadhus med simhall invigdes lördagen den 30 september av landshövding Thomson. I samband med badhusinvigningen fick ordföranden i styrelsen för Tekniska verken, stadsfullmäktigeordföranden Petter Nilsson Vasamedaljen i guld. Simtävlingar voro anordnade med deltagare från Trelleborgs simsällskap samt stadens skolor."

Nyfikenheten var stor på det nya badhuset och redan från första dagen hittade trelleborgarna hit. Det kostade förstas en slant, simhallbad inklusive bastu för vuxna kostade 75 öre, för barn under 15 år en femtioöring enligt badtaxan för Trelleborgs stads varmbadhus. Den som ville ha karbad med betjäning och vilohytt fick betala 1,75 kronor, en 25-öring till om vederbörande dessutom vill besöka simhallen. Ett månadskort för skolungdom kostade tre kronor, medlemmar ur Trelleborgs Simsällskap betalade 50 öre per bad

om de kom i grupp om minst tio personer.

Snart sagt varje trelleborgare har besökt Badhuset. Många är vi som med en rysning minns baderskornas hårda rotborstar på ryggen vid skolbaden, badmästarens järnkoll på klockan så att inte baden översteg den stipulerade timmen och de pyttesmå tvålbitar som tillsammans med en styvstärkt handduk ingick i entréavgiften.

Den allra flitigaste gästen i Badhuset är dock Axel Ebbes skulptur "Lättare än luft", hon har nämligen varit på plats varje dag i 70 år...

Numera är hon tillbaka på sin ursprungliga plats längs gamla bassängens norra kant. Under många år stod hon i den östra delen, men i samband med att Badhuset byggdes om och till för tolv år sedan, flyttades hon tillbaka. Bakom gåvan stod Trelleborgs Planterings och försköningsförening.

Aurora och vindarna

Glatt generationer av trelleborgare har också Hugo Gehlins mosaik "Aurora och vindarna" gjort. Den hundra kvadratmeter stora mosaiken kom på plats 1943. Bakom gåvan stod Trelleborgs Ångfartygs AB, sedermera Malmrosrederiet. I foajén finns ytterligare konstverk som kom till 1947. Det är två högreliefer, en av badande kvinnor, Badet och en av ett hästhuvud och en kvinna, Nereid. Torgfestkommittéen skänkte verken som gjordes av Eric Grate.

1939 var Badhuset enastående på flera sätt – inte nog med att trelleborgarna kunde simma i en uppvärmd 25 metersbassäng, bada bastu, turk och mycket mer – vattnet kom från Östersjön! Från ett rör långt ut i havet pumpades vattnet via en ledning utmed järnvägslinjen Trelleborg Nedre till Övre in till ångpanneanläggningen vid elektricitetsverket som då låg granne med Badhuset. Av spillvärmens från verket värmdes vattnet till de badsugna. Att dra rören från havet kostade den gången 17 000 kronor.

Vilken betydelse Trelleborgs badhus haft för folkhygien, simkunnandet och den allmänna trivseln, det kan man bara gissa. Generation efter generation av trelleborgare har lärt sig simma här. När andra världskriget tog slut användes Badhuset för att ta emot de flyktingar som kom till Trelleborg från fasorna i dödslägren i Tyskland och Polen. En plakett på utsidan av Badhuset vittnar om detta.

Om och tillbyggt

Efter att ha fungerat i nära sextio år utan några större ombyggnader var det i oktober 1997 åter dags för invigning. Badhuset hade byggts om och till för att passa dagens krav. Kostnaderna för arbetet uppgick till drygt 35 miljoner kronor. Arkitekter var Kenju Miyazo och Pål Olsson och badet förklarades invigt sedan Rune Andersson, Trelleborg AB, åkt ner

genom "kasebanan" i äventyrsbadet.

Idag består Badhuset av två delar, i det gamla badet finns den ursprungliga 25-meters bassängen med tre hopptorn på ett, tre och fem meters höjd. Den nya bassängen används bland annat för tävlingar, tränings- och motionssimning samt vattengymnastik. I familjebadet som ligger mitt mellan finns bubbelpool, vattenkana, virvelkanon, kaskad, rutschkana, ångbad och solarier. I bottenplanet finns en speciell varmvattensbassäng med 35 gradigt vatten där djupet är ställbart från en halv till halvannan meter. Den bassängen används främst för babysim och rehabilitering. Utbyggnaden skedde åt öster vilket gör att exteriören mot Stadsparken i princip är oförändrad sedan huset byggdes 1939. Det gör att nedanstående historia skulle kunna utspela sig:

Det sägs att den konstinresserade botanikprofessorn och växtförädlaren Heribert Nilsson från Lund vid ett besök i Trelleborg ämnade passa på att se Ebbhallen. Han gick Östra Vallgatan norrut, såg en fornskön byggnad som för honom inte kunde vara annat än en museibygnad, steg in och löste entré. Något förvånad blev hand emellertid vid frågan om han också önskade en handduk...

Ingrid Wall

Vill du bli Årets Lucia?

Vill du bli Trelleborgs Lucia 2009 eller känner du någon som skulle passa? Du måste kunna sjunga bra, vara minst 17 år samt bosatt i Trelleborgs kommun. Har du Trelleborg i ditt hjärta och känner att du vill vara vårt ansikte utåt?

Anmäl dig eller din kandidat senast den 8 oktober till Trelleborgs Turistbyrå, Hamngatan 9, 231 42 Trelleborg eller till lucia@trelleborg.se.

Under oktober – december kommer kandidaterna vid ett antal tillfällen medverka vid repetitioner, utprovning av kläder, fotografering samt uppträden. Den 13 december är Luciaföljet upptagna från tidig morgon till sen kväll. Uppdraget innebär en del resor, främst till Tyskland.

Alla anmälda kallas till en träff den 15 oktober där en jury väljer ut sju kandidater. Bland dessa sju röstar Trelleborgs Allehandas läsare fram Trelleborgs Lucia 2009, vilken tillkännages vid kröningen.

De övriga sex blir hennes tärnor.

Vill din förening eller ditt företag boka in ett besök av Trelleborgs Lucia 2009 med följe? Kontakta Turistbyrån på 0410-73 33 23 eller skicka e-post till lucia@trelleborg.se

Ett framträdande tar ca 20 minuter.

Höstting för framtiden

Under vikingatiden hölls ting för att lösa problem och tvister. Tinget var det ställe där folk från ett gemensamt område träffades för att samtala, göra affärer, knyta kontakter och forma framtidsvisioner. Trots lågkonjunkturen är mycket positivt på gång i Trelleborg, tron på framtiden är god.

För att ta tillvara alla goda krafter bjöd därför kommunstyrelsens ordförande Ulf Bingsgård och kommunfullmäktiges ordförande Inger Hansson in representanter från näringsliv och föreningsliv för att tillsammans med politiker och tjänstemän hålla Höstting på Trelleborg. Under aftonen diskuterades frågan om hur Trelleborgs kommun ska bli en ännu bättre kommun att leva, bo och verka i.

Julvecka också i år

Förra årets försök med Julvecka på Rådhusstorget mellan den första och andra advent, blev så uppskattat att det blir en efterföljare också i år. Första advent är det julmarknad och lykttändning helt enligt traditionerna. Måndag till fredag är sedan bodarna öppna mellan klockan 15 och 18, och befolkas av föreningar av olika slag. Scenen är på plats och här bjuds det på underhållning av varierande slag. I ringen-talaren återkommer också, en mer eller mindre känd person kommer att tala över vad julen betyder. En ny talare äntrar scenen varje dag klockan 17.17. Jultomten kommer inte heller att saknas, och med stor sannolikhet blir det en uppföljare på förra årets publiksuccé Körkampen på lördagen.

Julveckan avslutas på söndagen med Ljusfest på Trelleborg.

Dags för tredje Galan

Trelleborgsgalan
2009

Den 19 november det dags för den tredje upplagan av Trelleborgsgalan, festen där årets främsta inom kultur, miljö, idrott, näringsliv och stadsbyggnad premieras. Precis som tidigare är galan förlagd till Söderslättskallen, och det blir förutom prisutdelning också mat och underhållning. Biljetterna kommer att säljas på Trelleborgs Allehanda och Turistbyrå med start i oktober.

Nyinflyttade på Rådhusbesök

I mitten av september var det åter dags för nya trelleborgare att bli inbjudna till Rådhuset. Den här gången hade ett tjugotal personer anmält sitt intresse för att under några kvällstimmar få lära sig mer om sin nya hemkommun.

Kulturen i centrum när Tingshuset blir museum

Foto: Ingrid Wall

Välkommen till vårt nya museum! Museichef Ingela Jacobsson rör sig hemtamt bland målarpytsar, ventilationsrör och isoleringsbalar. Om några månader ska det gamla Tingshuset vara förvandlat till ett modernt museum.

Borta är domarskranket, vittnesbåset och advokaternas förberedelserum. Bit för bit förvandlas det gamla Tingshuset vid Stortorget till ett modernt museum. I mitten av januari ska det nygamla huset stå färdigt, redo att ta emot trelleborgare och besökare, nyfikna på traktens historia, konst och konsthantverk.

Det är en entusiastisk museichef, Ingela Jacobsson, som tar emot bland containers, rullar med elkablar och byggmaterial i entrén.

– Det är ett fantastiskt hus, som byggt för att bli museum. Efter flera års diskussioner där debattens vågor gick höga med argument för och emot flytten beslöt kommunfullmäktige förra året att flytta Trelleborgs museum från Skyttsgården på öster till Tingshuset vid Stortorget. I våras startade arbetet att bygga om huset för sitt nya ändamål.

– Här finns alla möjligheter att skapa ett ändamålsenligt och bra museum, menar Ingela Jacobsson när hon guidar runt.

Redan i foajén märks förändringarna. Glasburen som utgjorde reception är borta, liksom väggarna in till de mindre rummen där

parterna förberedde sig för tingsförhandlingarna. En del av tegelväggarna har målats vita för att ytterligare öka rummen. Sensommarens strålar lyser in från de stora lanterninerna i taket och förstärker det luftiga intrycket.

Entré, butik och café

I den gamla foajén som i många år användes för utställningar av Söderslätts Konstförening, blir det entré, butik och café. Affären får sin placering i den västra delen mot Stortorget medan kaféservingen placeras i öster med stora panoramafönster ut mot Stadsparken.

I den mindre tingssalen i sydost planeras för filmvisning, videokonst och liknande arrangemang. Salen är 36 kvadratmeter stor, rymlig nog att svälja en hel skolklass. Den pedagogiska verksamheten är viktig för Trelleborgs museum, och får nu möjlighet att utvecklas ytterligare genom närheten till Stadsparken och Axel Ebbes konsthall bland annat.

Den stora tingssalen med tillhörande utrymmen är på 137 kvadratmeter och här kommer tillfälliga utställningar att visas. Rummet är speciellt till sin karaktär med smala fönster högt uppe vid taket och längs långsidorna.

– Här har vi ersatt teglet med vit färg, det är nödvändigt för att kunna visa konst, säger Ingela Jacobsson.

Innanför den stora salen får en nygamal favorit sin plats, Skateholmsutställningen. Fynden från utgrävningarna betraktas som unika och ledde till att Skånes tidiga historia fick skrivas om när bosättningen vid Skateholm hittades på 1980-talet. Nu fräschas utställningen upp i samband med flytten och kommer att ge fylliga kunskaper om hur livet längs Sydkusten gestaltade sig för 7 000 år sedan.

Mest utrymme i det nya huset får den stadshistoriska utställningen som kommer att berätta Trelleborgs historia på 300 kvadratmeter. Ursprungligen planerades den permanenta utställningen till att utgöra en del av firandet av Trelleborgs 750-årsjubileum 2007, men på grund av flytten beslöt man att vänta. Utställningen kommer att ta avstamp i 1867, det år när Trelleborg fick sina stadsrättigheter åter och belysa olika delar av stadens utveckling. Här ska det berättas om hamn, järnväg och industrier, folkrörelser och om stadens store män och kvinnor. De förstnämnda

herrarna Duncker, Kock, Malmros med flera, kommer att få ett eget rum.

Interaktivt experimentrum

Stort utrymme får också rummen för tillfälliga konstutställningar som kommer att veta åt norr, med stora fönster ut mot grönskan i Stadsparken. 132 kvadratmeter, inklusive ett interaktivt experimentrum, ryms i den här delen.

Väggar har rivits, nya har byggts upp, dörrar har tagits upp, medan andra har satts igen, allt för att passa den nya verksamheten. Växtligheten utanför byggnaden ska tas ner för att öka ljuset och kontakten mellan parken och museet. Den vackra rosenträdgården i nordvästra delen av Stadsparken blir granne med museet och kommer att kunna avnjutas inifrån salarna. Fyra av Verelserna kan ses från fönstren i öster.

– Vi planerar för att ha invigning i mitten av januari, säger Ingela Jacobsson. Då kommer de tillfälliga utställningarna att vara klara, de permanenta dröjer ytterligare ett tag.

Hösten ägnas åt flyttförberedelser på Skyttsgården. Såväl utställningar som ma-

gasin packas ihop och flyttas. Nya magasinlokaler är på gång vid Hedvägen, dessa ska bli tillgängliga för allmänheten så att grupper kan få visning där. Äntligen kommer folk att kunna se de fina samlingarna.

En del förrådslokaler kommer att finnas också i det

nya museet, det finns källare under halva huset. Andra våningsplanet kommer att användas till pedagogrum, kontor och personalutrymmen.

Museet på Skyttsgården stängde den 6 september. Vad som kommer att ske med det gamla huset, ursprungligen byggt som lasa-

rett i slutet på 1800-talet, är ännu inte bestämt.

– Vår nya plats mitt i stan har väldigt många fördelar, säger museichefen. Vi finns där mycket människor rör sig, det blir handikappanpassat, det blir lätt för turister att hitta till oss och så får vi ett kulturstråk mitt i city.

Biblioteket, museet och Axel Ebbes konsthall är mer eller mindre grannar. Däremellan ligger Stadsparken med scenen och alla möjligheter som det innebär.

Ingrid Wall

Temaveckor på restaurangskolan

Skånsk mat, gås och julmeny – på Söderslättsgymnasiets restaurangskola dukar eleverna under hösten upp en rad menyer anpassade till säsongen. Fyra olika temaveckor är inplanerade, den första äger rum vecka 39 och då handlar det om en skånsk buffé.

Vecka 42 är temat Mat och dryck i kombination, avsmakningsmeny med dryck. Vecka 45 kommer Märten Gås och vecka 50 är det julmeny.

Priserna varierar från 75 kronor för den skånska buffén till 195 kronor för gåsen.

Restaurangskolan är öppen tisdag, onsdag och fredag mellan klockan 12 och 13. Skolan är inrymd i Trelleborgs konferenscentrum på Johan Kocksgatan 7. Bordsbokning sker på telefon 0410-73 36 94.

Sing along med My fair Music

I höst ger sig Malmö Opera ut på turné med sin nya sing alongföreställning där två av vår tids mest klassiska musicaler står i fokus, Sound of Music och My fair Lady.

My Fair Music är en föreställning där två sångare tillsammans med en pianist berättar en historia om musikernas huvudroller Maria och Eliza.

Med charm och humor spekuleras kring dessa starka och egensinniga kvinnor. Vilka var de? Vilka är de idag? Självklart får publiken med liv och lust sjunga med i musikernas odödliga sånger.

Det går bra att börja öva redan nu på "Den spanska räven rev en annan räv."

Föreställningen ges i regi av Niklas Johansson, kapellmästare Johan Bergman och medverkande Suzanne Flink och Magnus Loftsson

Spelplats är Trelleborgssalen i Parken fredagen 16 oktober med start klockan 19. Insläpp 18.30. Biljettpris 180 kronor – med lustkort 150 kronor.

Ingrid Wall

Gamla väggar har tagits bort och nya har satts upp i Tingshuset vid Stortorget som håller på att byta skepnad. I det nya museet blir det plats för tillfälliga utställningar, konst, en stadshistorisk utställning, en biograf och mycket mer. Invigningen sker i början av nästa år.

Föräldrarna ger skolan gott betyg

Väl godkänt. Det betyget ger föräldrarna i Trelleborg till barnens förskola och skola. I den undersökning som nyligen sammanstälts säger en stor majoritet av föräldrarna att de är nöjda eller mycket nöjda. En liknande undersökning gjordes för två år sedan.

– Det är glädjande att konstatera att i de fall det skett förändringar så är det till det bättre, säger Mats Lundkvist som är utvecklingschef på skolförvaltningen. Exempelvis svarar två av tre föräldrar att mentorssamtalen underlättar för dem att vara engagerade och delaktiga i skolgången.

Undersökningen gjordes mellan maj och juli i år och genomfördes bland fyra föräldragrupper – de som har barn i årskurs tre, sex och nio samt de som har femåringer i förskola. Själva undersökningen gjordes av företaget SKOP. Totalt bestod urvalet av 1 746 föräldrar, 1 043 har svarat, vilket ger en svarsfrekvens på 61 %.

Våren 2007 gjordes en liknande undersökning som vände sig till samma föräldrakategorier.

Jämförelser

– Vi var nöjda med utfallet redan då, men nu har vi fått material att jämföra med, säger Mats Lundkvist. Och resultatet är glädjande, en stor majoritet av föräldrarna är nöjda eller mycket nöjda med barnens förskola och skola.

Fyra femtedelar, 79 procent, av föräldrarna säger sig vara nöjda eller mycket nöjda. Siffran var den samma för två år sedan, men andelen mycket nöjda har ökat i år från 28 till 33 procent.

På frågan om förskolan/skolan motsvarar förväntningarna svarar 72 procent att så sker i ganska eller mycket stor omfattning. Motsvarande siffra 2007 var 69 procent.

Hela 90 procent av föräldrarna som besvarat enkäten säger sig vara välinformerade om sina barns utveckling och studieresultat. Det

högsta betyget kommer från förskoleföräldrarna där 94 procent säger sig vara välinformerade. Av skolbarnens föräldrar anser sig 86 procent vara väl insatta i barnens framsteg. Motsvarande siffror för två år sedan var 89 procent för förskolan och 74 procent för grundskolan. Hälften säger sig vara mycket väl informerade, 62 procent av förskoleföräldrarna och 45 procent av skolföräldrarna. 2007 sade sig 47 procent vara mycket väl informerade, fördelade på 62 procent för förskolan och 43 för skolan.

De flesta föräldrarna, 83 procent, säger sig vara nöjda med sitt barns mentor och de samtal som de haft med denne. Drygt hälften, 54 procent, säger sig vara mycket nöjda. Föräldrar med barn i årskurs 9 tycker att mentorsn fungerar som ett stöd och en handledare i större utsträckning än föräldrar med barn i årskurs 3.

Samtal ger stöd

70 procent av föräldrarna

säger att de upplever mentorssamtalen vara ett stöd för barnens utveckling. En av fyra, 26 procent, säger att de upplever samtalen som ett mycket stort stöd. Bara tre procent säger att samtalen inte alls har någon betydelse för barnets utveckling. 67 procent säger att mentorssamtalen underlättar att vara delaktig och engagerad i barnets skolgång. Det är en kraftig ökning från 2007, då 60 procent ansåg att mentorssamtalen var till hjälp.

Föräldrarna är också överlag nöjda med utvecklingsplanen och tycker att dessa individuella planer underlättar för dem att hjälpa och motivera sina barn. 88 procent säger att deras barn är trygga med personalen, nästan lika många att barnen är trygga i klassen.

En fråga som inte fanns med 2007 var huruvida barnen blev uppmärksammade på ett positivt sätt. Här svarade 81 procent att barnet upplevt detta i viss eller stor omfattning.

Föreningsmässan i Parken

Lördagen den 3 oktober är alla ideella föreningar i kommunen inbjudna att delta i en Föreningsmässan i Parken i Trelleborg. Avsikten är att låta föreningarna marknadsföra sig, rekrytera fler medlemmar och skapa nätverk tillsammans med medlemmar i andra föreningar. Deltagandet är kostnadsfritt och varje förening får sig tilldelat ett bord och en yta där de på olika sätt kan beskriva sin verksamhet. Under mässan, som pågår mellan klockan 10 och 14, blir det dessutom föreläsningar, utlottning, servering med mera.

Bakom mässan står Trelleborgs kommun tillsammans med Starkt grepp, Studieförbundet Vuxenskolan, Intersport, Skåneidrotten, Arbetsförmedlingen, Navigatorcentrum och Sydevent.

Start för styckarlärling

Nu drar Navigatorcentrum igång en lärlingsutbildning till styckare i nära samarbete med Ugglarps slakteri. För några veckor sedan genomfördes intervjuer med sökande av två representanter från slakteriet. Sex personer tas ut och åker iväg på studiebesök. Start för utbildningen blir det 5 oktober.

Vad tycker trelleborgarna?

Nu får trelleborgarna återigen chansen att säga sitt om den kommunala verksamheten och servicen. Med start i september undersöker SCB attityderna hos en del kommuninvånare. Enkäten sker i brevform.

Det är andra gången som kommunen låter SCB göra den här typen av undersökningen, och förhoppningen är att den ska ge svar på frågorna hur innevånarna ser på de olika verksamheterna som kommuner bedriver, vilken uppfattning man har om kommunen som plats att leva och bo på och vilket inflytande man anser sig ha på de kommunala besluten.

Docka och mjukishund skapar trygghet när minnet sviker

En gosig mjukishund, en docka, ett rum med möbler och prylar från gamla tider. Sätten att möta en person med demenssjukdom kan kanske kännas udda för den oinvigde, men erfarenheterna talar sitt tydliga språk;

– Det handlar om att känna sig trygg, att göra vardagen så bra som möjligt, säger Kristina Edvardsson som tillsammans med Bodil Lindskog driver ett demensprojekt i Trelleborg sedan ett par år tillbaka. Genom att utbilda personal och anhöriga ökar kunskapen och förståelsen för sjukdomen, och förbättrar möjligheterna att ge de sjuka ett bra liv också på ålderns höst.

Kristina Edvardsson är sjuksköterska med många års erfarenhet, både från regionen och från kommunen. Första september 2007 drog hon igång demensprojektet i Trelleborg och några månader senare fick hon sällskap av Bodil Lindskog. Demensprojektet är ett samarbete mellan kommunen och lasarettet, bekostas av Socialstyrelsen och ska pågå till slutet av 2010.

– Det allra viktigaste i kontakten med dementa är hur vi som vårdare och anhöriga bemöter den sjuke. Vårt arbete är att se till att människor mår bra, många gånger kan det vara små saker som gör skillnaden, menar Kristina och Bodil.

Synen på vård av dementa har förändrats på senare år. Idag har forskningen kommit längre och det finns mycket kunskap i ämnet. Attityden bland vårdpersonal har också blivit annorlunda i takt med nya rön och därmed arbetsmetoder. I vården av dementa handlar det om att fånga ögonblicket, inte att detaljplanera olika aktiviteter långt i förväg.

Demensombud

Till sin hjälp ute i verksamheten har Kristina och Bodil ett femtiotal demensombud som är uppdelade i fyra grupper. En grupp finns på sjukhuset i Trelleborg, övriga på kommunens särskilda boenden. Två gånger per termin samlas ombuden

för att utbyta erfarenheter och lära nytt. Demensombudens uppgift är att förmedla vidare sin kunskap till sina arbetskamrater och fungera som ambassadörer för god demensvård. Det kommer ständigt nya rön i ämnet och genom nätverket förmedlas dessa ut i organisationen.

– Det är underbart att kunna konstatera vilka besjälade människor det finns i vården, konstaterar Kristina och Bodil. Folk kommer in på sina semestrar och fridagar, och de som arbetar natt offerar sin sömn för att kunna vara med på våra träffar. Det finns ett starkt engagemang för de här frågorna, och många brinner för att förbättra vården ytterligare.

– Oftast har personalen själv lösningen på problemen, de har kunskapen om den enskilda individen och vet hur de på bästa sätt ska få vederbörande att må bra.

Kristina och Bodil har infört ett speciellt "belönings-system" för de som framstår som goda exempel. Dessa belönas, precis som i skolan för i världen, med en guldstjärna. Systemet sporrar andra som inte vill vara sämre.

– Nu ska vi minsann också få vår stjärna är något vi ofta hör, säger Kristina. Vårt mål är att alla så småningom ska få sin stjärna som bevis på att de utför ett gott jobb.

Att vårda människor med demenssjukdomar skiljer sig på många sätt från traditionell sjukvård.

– Det handlar inte om var, när eller hur, utan att något blir gjort, säger Kristina. Vill någon sova på dagen eller duscha på natten så är det helt OK. Vi måste hela tiden tänka på för vems skull vi gör något. Blir den sjuke lugn så är det målet, inte att det sker enligt schema.

En viktig del i demensprojektet är att försöka minska mängden läkemedel till den sjuke. Sätten är många, en väg som visat sig fungera alldeles utmärkt är att ge vederbörande en docka. Denna är kraftig och tål hårda kramar, är lite extra tung i gumpen och sitter bra i knäet.

Istället för medicin

– En docka eller mjukishund

Foto: Ingrid Wall

skapar trygghet. En trygg människa behöver inte äta lika mycket medicin som den otrygge. Samma effekt kan en rejäl kvällsmörgås ha, med mat i magen sover man bättre... Att dricka en sömnmedel bestående av yoghurt, matolja och bär har visat sig vara en bra metod.

Kristina och Bodil har ett helt batteri med material som har ett enda syfte, att göra den sjuke lugn och trygg. Det kan vara ett täcke eller sittdyna med kulor som har en masserande effekt.

– Det har vi testat med gott resultat på sjukhuset, berättar Kristina.

Ett förkläde med mycket speciella egenskaper kan också ha lugnande effekt på en del patienter. Här finns gammeldags "hosseband" fastsydda, knappar, en rad med kulor och en muff, invändigt klädd med mjukt material. Förklädet har som uppgift att fungera som terapi för de patienter som hela tiden behöver något att fingra på. Här finns mycket olika saker att sysselsätta fingrarna med, och på det viset lugna själen.

Det finns också lådor med olika lås som har samma funktion, att ge sysselsättning. Lasarettet har speciella aktivitetslådor för att sysselsätta den sjuke. Massage lugnar många, kroppslig beröring kan vara viktig för en del. Att genom ett frågeformulär skapa den demenssjukes egen bok, som en kort livsberättelse, kan vara till stor hjälp i omvårdnadsarbetet när sjukdomen blir svårare.

Med hjälp av Silverängens äldreboende har man tagit fram en matbok, för att stimulera aptiten, med bilder på rätter som kåldolmar och

stekt sill. Typiskt för demenssjukdomar är att minnen från långt tillbaka i tiden kan vara intakta medan närminnet är helt borta. Att då stimulera det friska genom att gå bakåt, kan vara till stor hjälp. Syn- och luktminnen tas fram. Att titta i gamla album, tidningar eller på gamla foton utgör för många en stor källa till glädje.

Till flydda dagar

– Man minns hus, människor och händelser från förr. Det har vi tagit fasta på nu när vi skapat ett minnesrum på Akka, som vi inreder med gamla möbler och prylar från förr. Det kommer att stå klart senare i höst.

En viktig del i Kristinas och Bodils arbete är att hjälpa och stödja de anhöriga. Kontinuerligt arrangeras anhörigcirklar där ett tiotal personer träffas fem kvällar för att lära och försöka förstå vad som sker med sjuke.

– Kristina har bl.a. utbildat ambulanspersonal och har numera försett ambulanserna med mjukisbulldoggar. Att ge barn ett mjukisdjur har varit en beprövad metod i många år, nu har man kommit fram till att också en orolig äldre människa får trygghet genom det mjuka djuret.

– Och det är ju precis det allt handlar om, att skapa trygghet och därmed välbefinnande.

Ingrid Wall

Fotnot: Behöver du som närstående till demenssjuk på särskilt boende stöd, tips och råd kontakta gärna Kristina Edvardsson på telefon 0708-81 72 82. Mer information om projektet finns också att läsa på www.trelleborg.se under vård och omsorg.

Beslut i höst om kundval i hemtjänsten

Foto: Ingrid Wall

Johanna Johansson är projektledare för kundval inom hemtjänsten. Under hösten ska frågan utredas för att eventuellt införas första april nästa år. Då får den som har rätt till hemtjänst själv välja vem som ska utföra sysslorna.

Kommunal, privat eller personalkooperativ.

Till våren nästa år kan pensionärerna i Trelleborg komma att själv få välja vem som ska utföra hemtjänsten hos dem. Just nu utreds frågan på socialförvaltningen och i november ska politikerna fatta beslut om kundval.

- Priset är detsamma, liksom vilka tjänster som ska utföras. Konkurrensen kommer att finnas i kvaliteten, säger Johanna Johansson som är projektledare för det nya valfrihetssystemet.

Systemet med kundval är redan infört i en del kommuner i landet, medan andra just nu arbetar med den nya modellen. En ny lag som började gälla vid årsskiftet, ger kommunerna möjlighet att erbjuda valfrihet inom hemtjänsten.

- Något beslut är ännu inte fattat, säger Johanna Johans-

son. Politikerna har gett tjänstemännen i uppdrag att utreda frågan. Under hösten ska utredningen vara.

- Då kan kundvalet träda i kraft första april nästa år.

De som omfattas av kundvalet är personer som är beviljade hemtjänst av kommunens biståndshandläggare. I det beslutet anges exakt vilken hjälp den enskilde personen har rätt till. Detta kommer att bli detsamma om kundvalssystemet införs.

- De aktörer som kan komma i fråga ska godkännas av kommunen, säger Johanna Johansson. De måste uppfylla kraven på hur tjänsterna ska utföras. Entreprenörerna får skriva kontrakt där de förbinder sig att göra jobbet enligt de uppställda kriterierna. Arbetet är uppdelat i två delar, den rena servicen som städning och liknande,

och den del som består av vårdinsatser.

Den enskilde vårdtagaren, kunden, får bestämma över vem som ska sköta hemtjänsten, den kommunala organisationen, privata aktörer eller kanske ett personalkooperativ.

- Det är fritt fram att byta, och det finns inga regler för ofta man får byta. Av praktiska skäl tar det en viss tid att byta från en leverantör till en annan.

Priset som såväl kommun som den enskilde kunden betalar är detsamma, oavsett vem som utför tjänsten. Arbetsuppgifterna är också detsamma, så kvaliteten kommer att bli avgörande. Önskemål som hemtjänstpersonal som talar ett annat språk kan bli ett konkurrensmedel, städmetoder ett annat.

- Det kan exempelvis handla om ett företag som städar på ett mera miljövänligt sätt, det kan fälla avgörandet för en del kunder. Antagligen kommer valet på leverantör att styras mycket av munmot-mun-metoden. Den som har gott rykte får fler kunder helt enkelt, kundvalet sker på rekommendation från vänner och bekanta.

Om politikerna beslutar sig för att införa kundval i Trelleborgs kommun, så kommer hemtjänstkunderna att informeras i god tid om förändringarna. Möten med bland annat pensionärsföreningarna kommer att hållas och en broschyr tas fram som presenterar de olika valmöjligheterna. Allt för att underlätta valet för den enskilde.

Ingrid Wall

Full fart under de Ljuggrenska grytorna!

Nu är det full fart under grytorna på Ljuggrenska skolan. Sedan höstterminens start i augusti lagas all mat till skolans 400 elever i köket på gamla Hemgården.

- Jätteroligt, tycker Helene Borg, Snezana Cukalevska och Madelaine Jönsson. Hoppas att eleverna ska bli nöjda.

Under sommaren har köket på Ljuggrenska skolan utrustats med nya grytor och ny ugn för att göra det möjligt för personalen att laga frukost, lunch och mellanmål till skolbarnen. Tidigare har skolans elever fått sin mat levererad i färdigt skick. Nu står Helene, Snezana och Madelaine vid spisen och fixar dagens rätt till eleverna från förskoleklass och uppåt.

Under stor del av hösten är det ännu mer brått i köket. Fram till vecka 44, månads-skiftet oktober - november, ska eleverna i årskurs 4 till 6 på Liljebergsskolan, få sin mat från Ljuggrenska. Anledningen är att köket på Liljeberg byggs om och då flyttar Bodil Sramek och Ljubica Cukalevska tillfälligt ett kvarter norrut för att se till att "deras" elever får mat också under ombyggnadsperioden. Eleverna från Liljeberg kommer under hösten att förflytta sig till Ljuggrenska för att äta.

Rekordmånga trelleborgare

Efter sju månader har befolkningsökningen i Trelleborg redan överträffat prognosen för helåret. Den sista juli uppgick invånarantalet till 41 773, åtta fler än vad prognosen säger för hela 2009. Totalt har befolkningen ökat med 215 personer under årets första sju månader. Juli månad bjöd på årets största ökning med 74 personer.

De senaste åren har befolkningen i Trelleborg ökat konstant. I maj 2006 passerades gränsen för 40 000 invånare, och nu är kommunen med rask takt på väg mot 42 000. Trelleborg är den sjätte största kommunen i Skåne efter Malmö, Lund, Helsingborg, Kristianstad och Hässleholm.

Om ökningstakten håller i sig kommer befolkningsciffran att ligga på 41 867 personer vid årsskiftet.

Sjöstad ryms i Översiktsplanen

Nu får trelleborgarna chansen att säga sitt om framtiden. Under hösten kommer förslaget till Översiktsplan 2010 att ställas ut för samråd. I det digra materialet finns bland annat förslag till en "sjöstad" väster om hamnen där havsnära bostäder ska locka nya kategorier av boende.

I princip görs en översiktsplan under varje mandatperiod. Arbetet med Översiktsplan 2010 började på allvar förra året då en rad seminarier hölls för politiker och tjänstemän. Arbetet har fördjupats under året och nu finns ett förslag till plan klar att presenteras för allmänheten. När synpunkterna på det här förslaget har stötts och blötts kommer ett slutgiltigt förslag att ligga klart till våren. Också detta kommer att ställas ut till allmänt beskådande innan de politiska församlingarna beslutar i frågan nästa sommar. Tidsperspektivet för översiktsplanen är fem till tjugo år. En del förslag kan i princip genomföras omedelbart medan andra kommer att behöva decennier på sig för att förverkligas.

De "tunga" delarna i förslaget till Översiktsplan 2010 är ringleden kring staden och utbyggnaden av hamnen. Om och när hamnen flyttas åt sydost frigörs områden i hamnen som kan bli till en trelleborgsk variant av sjöstad. Många vill bo nära vattnet, och Malmö och Helsingborg har fått ge inspiration. Det kommer dock att dröja ett bra tag innan den nya stadsdelen är klar för inflyttning. Innan bygget kan påbörjas måste hamnens flytt vara avklarad.

Andra förslag i planen är utbyggnaden av Maglarps strand, Västervång och Melanköpinge. Också i centrum planeras för fler bostäder, mellan 500 och 1000. Utanför centralorten pekats Skegrie och Västra Tommarp ut som utbyggnadsorter, men också Smygehamn, Beddingstrand, Alstad och Anderslöv kan bli nya inflyttningssorter.

Översiktsplanen kommer att ställas ut på Rådhuset, Biblioteket och finnas tillgänglig på kommunens hemsida www.trelleborg.se från 1 oktober.

Höstrevelj med Kultur- och Skördefest bjuder på många aktiviteter!

I år slår vi ihop de båda evenemangen Skördefesten och Kulturnatten! Resultatet blir en härligt ny och färgsprakande hyllning till hösten! "Höstrevelj" har garanterat något för alla festugna med öppna sinnen! Upplev, njut och plocka dina egna godbitar bland de många olika programpunkterna!

"Höstrevelj" är alltså namnet på den stora kulturhyllning som ska väcka oss till nytt liv i den kommande höstens gryningsljus. Den ska ge oss styrka och näring att gå in i den dystert mörka och krävande tid som obönhörligen ligger framför oss. Missa inte denna chans!

Lördag 26 september, arrangeras Skördefest på Trelleborg - med pumpor, äpplen, äggkakagor och andra läckerheter för öga och gom. Under hela dagen bjuds musikunderhållning i amfiteatern på borgområdet.

Kulturfest i Parken

Samma dag bjuder Parken in till Kulturfest - med konstutställning av Trelleborgskonstnärer, barnteatern "Ankarets barn" och berättarkväll med TV-journalisten Anne Lundberg, med körsång av Cum Pane. I centrum visas konst i skyltfönstren och på Grand-biografen blir det Skåne-premiär av dokumentärfilmen "Berra".

Klimatsmart hästtur

Därtill kommer maraton i körsång i Axel Ebbes Konsthall, möjlighet att åka hästdroska och gratis stadsbussar. Passa på och bli både kulturell och klimatsmart - ställ bilen hemma och kasta dig in i höstreveljens alla festligheter!

För festen svarar Trelleborgs kommun, Studieförbundet Vuxenskolan (SV), med stöd från Film i Skåne, ICA MAXI och Naturvårdsverkets Klimp. Medverkar gör även ABF, nätverket Öppna Sinnen, musiker från Kulturskolan, Trelleborgskonstnärer m.fl.

Härliga skördeprodukter

Lokala odlare som på borgområdet ställer ut och säljer sin skörd av blommor, bär, frukter, grönsaker, marmelader och andra godsaker är som vanligt Skördefestens huvudattraktioner. Här finns också som tidigare tävlingar i äppelkaksbak och pumpaodling med bedömning av juryer med lokala kändisar!

Kön kommer som vanligt att ringla till LRF:s matvagn där Ingrid Johansson serverar den populära skånska "äggakagan". Medan denna eller "sillamaden" eller någon annan läcker matbit slinker ner underhåller olika musiker i amfiteatern på borgområdet hela dagen.

Anitha Ljung

Vackra, fula, roliga, små och stora pumpor tävlar på Skördefesten.

Program

Skördefest på Trelleborg, kl 10-16

Utställare. Matförsäljning. Ponnyridning. Vikingamuséet med butik och kafé.

11.00: Jurybedömning äppelkakor

11:30 och 14:30: Föreläsning med Torgil Johansson, SB3, Böste. "Sydskånsk betskörd - framtidens energikälla"

13.00: Jurybedömning pumpor.

10-15: Musikunderhållning i Amfiteatern.

15.00: Prisutdelningar

Entré: 40 kr per vuxen

Inlämning pumpor: 8.30-10.00

Inlämning äppelkakor: 10-11.

Kulturfest i Parken

9:00-13:00: Konstutställning "Kulturgänget", konstnärer från Söderslätt.

14.00 och 15.30: Barnteater: "Ankarets barn", 4-8 år, en rörande och underhållande föreställning full av överraskningar. Biljettpris 60 kr/40 kr.

17.30: Berättarkväll med Anne Lundberg, TV-journalist: Vad händer egentligen på TV när vi inte får se? Trelleborgskören "Cum Pane" inleder kvällen. Biljettpris 150 kr/125 kr.

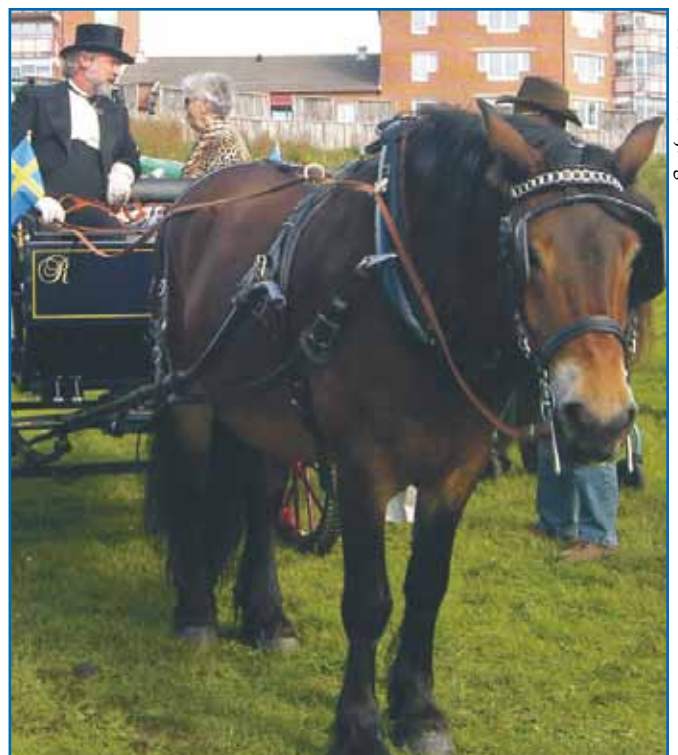
Dessutom...

11-14: "Frimärkets Dag". Trelleborgs Filatelistklubb arrangerar utställning och försäljning av frimärken på Biblioteket.

15-18: Körmaraton i Axel Ebbes Konsthall.

ABF kommer att delta med en konstutställning där besökarna själva får delta med att måla.

För mer information se www.trelleborg.se/hostrevelj.

Hästdroska är ett smart sätt att åka till Skördefesten - utan utsläpp av växthusgaser!

Kalendern

I kalendern hittar du ett urval av olika evenemang. Kalendern är inte fullständig och vi reserverar oss för eventuella ändringar.

Fler evenemang och info finns på www.trelleborg.se/evenemang.

Tips om evenemang mailas till turist@trelleborg.se.

Utställningar

-10.10 En särskild utställning om särskilda barn och vuxna på Biblioteket. Det handlar om hur det är att leva med ett "osynligt funktionshinder" som inte syns utanpå men känns inuti. Av Marita Nilsson och Ann-So-fie Ekstrand.

-8.11 Eviga ögonblick - Maria Larssons egna bilder på Axel Ebbes Konsthall. Se notis.

24.10-5.11 Ulla-Kersti Carlsson visar konstverk av egentillverkat glas och keramik på Molekylen.

Idrott

Allsvensk fotboll på Vångavallen

27.9 15 TFF - HIF

17.10 16 TFF - IF Elfsborg

3.10 15 Innebandy. Palmstaden möter IK Stanstad hemma på Söderslätthallen.

24-25.10 Trelleborgssimmet, Badhuset.

Musik

2-3.10 Oktoberfest i Centralstationen.

4.10 16 Konsert med unga stråkmusiker på Grand.

4.10 18 Malmö Sinfonietta spelar i St Nicolai kyrka.

11.10 18 Jazzkonsert i St Nicolai kyrka i Trelleborg. Anders Widmarks trio. Peter Bylin-trummor. Johan Lindbom-bas.

16.10 19 My Fair Music - sing along med Malmö Opera på Parken.

17.10 15 Symfoniorkestern ger höstkonsert i Parken.

18.10 16 Höstkonsert med Marianne Mörck och De tre tenorerna i Söderslätthallen. Söderslätts Musikkår spelar.

18.10 18 Höstshow i församlingshemmet. S:t Nicolai Barnkör och S:t Nicolai Lilla Flickkör medverkar i en fartfylld show. Anders Juhlin's eminenta trio medverkar.

24.10 19-01 Riffets höstfest. Picknick i Parken med Ken Wegas - The Elvis Tribute Show, Coverbandet Snaps-hot.

8.11 18 Händels Messias i S:t Nicolai kyrka i en version för unga röster. S:t Nicolai Flickkör, Lilla Flickkör och Barnkör samt orkester medverkar.

Ken Wegas

22.11 18 Höstkonsert i S:t Nicolai kyrka med Trelleborgs Musikkår.

Föreläsningar

Ö Klagstorps församlingshem

13.10 19 Karlo Pesjak från Hässleholm berättar om Svenska Smultronställen.

17.11 19 Cecilia Öqvist från Malmö berättar om drömmen om Toscana.

TV-journalisten Anne Lundberg berättar om livet bakom kamerorna vid Parkens berättarkväll under Höstrevlj.

Övrigt

26.9 10-24 Höstrevlj. Kultur- och skördefest. Se artikel sidan 10.

1.10 - 10.12 18.30 Torsdagar Bingo i Parken.

3.10 10-14 Föreningsmessa i Parken.

24-25.10 Textilmässa i Trelleborgs församlingshem.

8.11 Julmarknad på Rosenhagen i Anderslöv.

19.11 Trelleborgsgalan på Söderslätthallen. Se notis.

22.11 13-16 Jul på Møllegården i Skegrie.

Öppettider

Anhörigcenter

Västergatan 33
Telefon 0410-73 39 87
Tis-Tor 09.00-12.00

Badhuset

Renovering pågår av Badhuset. Se öppettiderna på www.trelleborg.se/badhus som uppdateras efterhand som renoveringen pågår.

Axel Ebbes Konsthall

Tis-Sön 13-16 t.om. 8/11
Därefter Lör-Sön 13-16

Biblioteket

Stortorget
Mån-Tor 10-19, Fre 10-18,
Lörd 11-14

Anderslöv

Mån, Tor 10-14, 15-18.30
Tis, Ons 13-17

Gislöv

Mån, Ons 12.30-14
Tis 12.30-19, Tors 12.30-17

Skegrie

Mån 12.30-15

Tis 16-19

Ons, tor 12.30-16.30

Smygehamn

Öppet dagligen
Bemannat Tors 14.30-15.30

Bokbussen

Ring 0410-73 31 80,
0708-817 188

Familjecenter Backafall

Syster Jennys väg 6
Mån-Tor 09.00-15.00
Fre 09.00-14.30

Hattmuseét

Sista lördag/månad kl 10-14

Medborgarkontoren

Sockenvägen 2B:

Mån - Fre 09.30 -13.30

På biblioteket:

Mån - Tor 10-18, Fre 10-16

Sjöfartsmuseét

Lörd 10-14, sönd 13-16

Trelleborg

Dagligen 10-17
Guidning kl 11 och 14

Trelleborgs museum

Trelleborgs museum stängt
p.g.a. flytt till Tingshuset.

Ungdomsgårdar

Anderslöv

Mån - Fre 16.00 - 21.45

Backafall

Mån, tis, tor, fre

14.30-17.15, 18-21.45

Lör 14.30-17.15, 18.00-21.45

Ons gruppverksamheter
15.6-18.8: Mån-Fre 10-16

Filmverksta'n Backafall

Mån, ons 09.30-17.30

Tis, tor 14.00-17.30

Gasverket

Må-Tor 15-22, Fre-Lör 15-23

Tjejlöftet

Mån, tis 17.00 - 22.00

Smygehamn

Tis, tor 18.00 - 21.30

Fre 18.00 - 22.00

Eviga ögonblick i Konsthallen

Filmen Maria Larssons eviga ögonblick har rönt stora framgångar och gav sin skapare, Smygehamnsbon Jan Troell, en Guldbagge. Under hösten kommer originalbilderna från Maria Larssons kamera att ställas ut på Axel Ebbes konsthall med start den 19 september.

Bakom filmen finns Agneta Ulfsäter-Troells bok "Att människan levde". Förutom originalbilderna kommer

Nille Leanders inspelningsfoton att ställas ut i Konsthallen.

Maria Larssons liv har fascinerat mängder med människor från filmduken. Det är en stark och ömsint skildring av ett samhälle, långt från dagens. Maria Larsson var sjubarnsmor och arbetarhustru men lyckades också skapa sig en tillvaro som fotograf med en kamera hon vunnit på lotteri. På utställ-

ningen i Konsthallen möts besökaren av en släktkrönika, en scen, ett ögonblick, en stillbild. Agneta Ulfsäter-Troell har arbetat som journalist, museichef och copywriter. Av en slump fann hon gamla fotografier hos en släkting i Göteborg, fotografier som resulterade i en bok.

Utställningen pågår till 8 november. Axel Ebbes konsthall är öppen tisdag till söndag klockan 13 till 16.

Premiär för filmen om Berra

Lördagen den 26 september är det urpremiär på Grandbiografen i Trelleborg för filmen om "Berra", en film som handlar om konst, matematik, vänskap och social misär. Huvudpersonen i filmen är den kände konstnären Bertil Herlow-Svensson, bosatt i den gamla nerlagda järnvägsstationen i Börringe. Bertil Herlow-Svensson är väl känd i Trelleborg för sina konstnärliga skapelser i metall, men den här gången är det andra sidor som kommer fram.

- Bertil är internationellt känd med monumentala verk runt om i Sverige men för att våga sig till Konsum och handla måste han ha några glas vin innanför västen, säger Thomas Ljungqvist som gjort filmen om Bertil Herlow-Svensson.

- Han är kraftfull, idérisk, humoristisk och en påhittig berättare. Han skojar och spelar teater med om-

givningen så fort tillfälle ges. Hans skulpturer är geometriska och matematiskt beräknade och hans verktyg är pedantiskt ordnade, men hans liv kan vara kaos.

- En dag händer något. Bertils skulpturer är försvunna.

Filmen följer Bertil Herlow-Svensson under femton år av hans liv. Filmen är 74 minuter lång och visas på Grandbiografen klockan 15 med mingel en halvtimme tidigare. Då kommer också förhoppningsvis huvudpersonen att vara på plats liksom filmaren Thomas Ljungqvist som kommer att hålla ett kort anförande om arbetet med filmen.

Thomas Ljungqvist har efter många år som stillbildsfotograf nu på allvar börjat intressera sig för den rörliga bilden. Han har tre dokumentärer bakom sig, förutom "Berra" också "Desperadon från Kolsva" och

"Mannen, myten och huset". Just nu arbetar han med en fjärde produktion som ska vara klar under året.

Biljetter till premiären på "Berra" kan köpas på biblioteket eller vid entrén. Priset är 60 kronor, en tjuga billigare för innehavare av TA:s Lust-

kort. Bakom arrangementet står Kulturförvaltningen i Trelleborg, Öppna Sinnen, Grandbiografen, Film i Skåne och Studieförbundet Vuxenskolan.

Ingrid Wall

TÄVLINGEN • TÄVLINGEN • TÄVLINGEN • TÄVLINGEN • TÄVLINGEN • TÄVLINGEN

Tävla i trelleborgsbyggnader!

Tycker du att meningarna i tävlingen nedan verkar märkliga så är det inte så konstigt. Vi har kastat om bokstäverna i olika kända trelleborgsbyggnader för att få fram de konstiga meningarna. Utmaningen är nu att på nytt kasta om bokstäverna för att hitta byggnaderna.

De rätta svaren vill vi ha in senast den 25 oktober under adressen "Tävling, Vårt Trelleborg, Rådhuset, Algatan 13, 231 83 Trelleborg". Det går också utmärkt att lämna in tävlingssvaret på Rådhuset. Brevlåda finns i ytterdörren mot Rådhusstorget.

Den rätta lösningen i de färgade rutorerna på korsordet i förra numret var "Kungsleden firas i dagarna tre". Följande har vunnit i korsordet i förra numret av Vårt Trelleborg: Lisbeth Jönsson, Møllegårdsvägen 12, Jan Borg, Skenvägen 16. Patricia Jönsson, Algatan 3, Bertil Glans, Spättgränd 11. Olle Holmquist, Box 319, Bengt Brobeck och Berit Holmer, Landsvägen 44, Kenneth Dahlberg, Klörupsvägen 27 B, Karin Wingerup, Ättehögsvägen 30, Gertrud Berntsson, Olivia Nordgrens gata 6 och Ruth Andersson, Lycko Pers väg 10.

Mitt tävlingsvar

Namn: _____

Adress: _____

Postnummer: _____

Ort: _____

Konstigt namn	Rätt svar
U STRÅHED	
EN GRÅ KVANN	
SETT SKÅR DYGN	
TYTTE TAR ENA VONN	
TUKTUK BURLER	
REN SKIVA SLETT	
NO ASTI BEN	
TÅBUS HEL	
NIO YRCKALTA SKINKA	
ÖDLANS LAMN	
TÖSKÄK HELPUR	
DÖRSALÄTTS SHELLEN	